

verstand te boven gaan tot op de bodem toe te onderzoeken. En verder wordt hier ook een ootmoed gevraagd, die altijd al wordt gevraagd, de ootmoed van het zich buigen onder en toetsen aan 't Woord van God; de ootmoed van de dagelijkse beproefing van onszelf, persoonlijk, en kerkelijk evengoed: leven we wel zoals de HERE 't van ons vraagt?

Ootmoed gevraagd, Ootmoed ten aanzien van de leidingen van God, ook als ze voor ons totaal onbegrijpelijk en verdrietend zijn.

En dan nemen we tegelijk iets voor de toekomst mee. Dan staan we ootmoedig — en daarom tegelijk ook geloofskrachtig — tegenover de voorzienige God, de God van art. 13, de God van Zondag 10. Die God, Die Prof. Schilder zo schoon beschreven heeft toen hij in zijn Catechismusverklaring over Hem zei: „Wij mogen de straat op, sans gêne (onbezorgd). Die Strassen frei, — wij zijn kinderen van Vader, en wij weten, dat Hij heerlijk is. „Sans gêne“, — wij steken het hoofd omhoog. Wij zullen d' eerkroon dragen. Geneer u maar niet, van z'n God, die over de koestallen mestvliegen, en over Mitisalms slagvelden tsé-tse-vliegen uitblaast, en die verder al die vuzigheid maar laat gebeuren, hardop te zeggen: is mijn Vader niet prachtig?”

Ootmoed gevraagd, We hebben straks uit de Schrift gezien, dat dit ook betekent dat we leiden zullen een leven des Verbonds, dat we ons houden aan de geboden des HEREN, en dat ootmoed hetzelfde als de vreze des HEREN is.

In die betekenis komt 't woord in Zondag 34 voor, bij de belijdenis over 't eerste gebod. God gebiedt mij daarin, dat ik „in alle ootmoedigheid en lijdzaamheid mij Hem alleen onderwerpe“.

Als wij die ootmoed, die onderwerping maar niet als een hard slavenjuk willen zien! 't is immers onderwerping aan de HERE. Er wordt niet van ons gevraagd een buigen in slaafsheid, verslagenheid, in lijdelijkheid, niet het buigen van wie een machteloze onder tyrannieke wetten is. Gods geboden moeten we immers in 't licht van hun datering zien: „K Ben de God, Die u uit het slavenhuis in vrijheid heb gezet.“ In het licht van de zondevergeving, van het genadewerk van God, 't Zijn de geboden van het Koninkrijk Gods, van het verlost leven, weten die ons veilig bij dat nieuwe, dat verlost, willen bewaren.

En ziet, dit moet centraal in ons kerkelijke, zoals ook in ons persoonlijke leven staan. Dit moet en mag de duidelijke winst van de Vrijmaking der Kerken zijn. We hebben 't Woord van de vergeving der zonden weer herontdekt. Het is weer levendig geworden voor ons. En dat moet zo blijven.

Ik denk hier aan een opmerking, die Prof. Holwerda op een predikantenconferentie heeft gemaakt. 't Ging toen over allerlei vragen inzake wat de „doorgaande reformatie“ aan eisen voor de prediking stelt. Toen moet hij gezegd hebben: „Predikt u maar de vergeving der zonden, stelt u die toch centraal!“ En ik begrijp dat, geloof ik wel, dat betekent in de eerste plaats wel dit, dat wij moeten oppassen voor de gedachte, dat wij met onze vreze des HEREN er wel komen, dat als wij maar goed-religieus leven en aan onze „godsdienselijke verplichtingen“ voldoen, we er wel zijn. En dat dus de oude trots van het „Wij, Calvinisten!“ niet worden mag tot een „Wij, Vrijgemaakten!“ alsof wij met onze „vroomheid“ iets betekenen voor onze God, en God de HERE eigenlijk ons dankbaar moet zijn, en niet omgekeerd, wij dankbaar aan Hem, voor Zijn vergeving, dat tonende in een leven naar Zijn geboden. Want, zoals het er in de Dordtse Leerregels van de Verkiezing staat, zo geldt het ook van onze gehoorzaamheid aan 't HEREN wil: „wij moeten ons geen zins... verhoovaardigen, alsof wij onszelf uitgezonderd hadden.“ 't is Gods vrije genade alleen.

En daarom moet in dit licht onze dankbaarheid staan. In 't licht der verlossing. En in dit licht moet ons worstelen staan om ons leven al meer te onderwerpen aan de geboden Gods. Wilt u het zo noemen: in dit licht moet alle „doorgaande reformatie“ staan.

Dan zal 't ook niet zo licht met de verschillen die onder ons op dit punt er zijn, komen tot een ordinaire broedertwist. Dan ligt er een fundamenteel onder. En dan is er, bij alle verschil van inzicht, een mogelijkheid tot broederlijk gesprek. Ootmoed is er dan, en ootmoed bindt ons dan samen.

Want als ootmoed en verootmoediging een buigen onder Gods zegenrijke geboden is, dan heeft de „doorgaande reformatie“ ook alles met „ootmoed“ te maken. Dan betekent „ootmoedigheid“ te zijn helemaal niet een: nu ik onder de indruk van mijn zonden en van Gods oordelen gekomen ben, valt er voor mij niets meer te doen. Ootmoedig zijn, dat is immers: in dankbaarheid voor de verlossing in Christus leven naar de wil van God. En dat houdt ook in: waar God ons nog mogelijkheden geeft, daar moeten we aan de slag.

Ik sprak zoeven over de onderlinge verhoudingen. Daar wil ik nog even apart bij stilstaan met U.

Want het is heel merkwaardig, dat op alle plaatsen waar de Statenvertaling in het Nieuwe Testament het woord „ootmoed“ heeft staan, het gaat over de verhouding tot elkaar, 't dienen van elkaar.

Paulus zegt bij zijn afscheid van de Efeziërs, dat hij onder hen de Here met alle ootmoedigheid heeft gediend (Hand. 20: 19). En hij vermaant hen, en de mensen van Filippi en Colosse, in zijn brieven, allemaal om ootmoedig tegenover elkaar te zijn (Ef. 4: 2; Filip. 2: 3; Col. 3: 12). En Petrus zegt ook al: weest elkaar onderdanig, en zijt met ootmoedigheid bekleed (1 Petr. 5: 5).

En nu is het opvallend, dat hier hetzelfde woord staat dat in Psalm 18 voor de HERE wordt gebruikt, die „nederbuigende goedheid“ van zo straks, de vergevingsgezindheid bij God, die een mens groot maakt. Welnu, de vergevingsgezindheid bij God, Gods nederbuigende goedheid moet de bron zijn voor onze ootmoedige, dienende houding tegenover elkaar.

En deze ootmoed wordt altijd van ons gevraagd. Dus ook vandaag, nu er — we zullen het niet ontkennen — zoveel moeilijkheden en verschillen onder ons zijn. Als we stuk voor stuk beven onder Gods Woord van neder-

buigende goedheid, ach dan wordt het onder ons geen onoverkomelijke zaak.

Dan worden we ook voorzichtig en wijs. Dan bedenken we ons meer dan eenmaal eer we een bepaald verschil gaan laten uitzoeken en „uitvechten“ tot „in hoogster instantie“ toe.

Er is vóór de Vrijmaking met het recht van appél gesold, door allerlei kerkelijke vergaderingen die het hebben ontkracht. Maar we kunnen toch niet altijd aan de indruk ontkomen dat er ná de Vrijmaking niet in alle gevallen een wijs gebruik van wordt gemaakt, en dat er wel eens te gemakkelijk naar gegrepen wordt. En daarom meen ik dat dat citaat van Sietsma van zo straks ons wel wat heeft te zeggen: „dat in zeer vele gevallen behoorde te worden volstaan met een eerbiedig en ootmoedig protest en geen „recht“ moest worden gezocht in de weg van appél“. Ootmoed gevraagd! Ik geloof, dat dit een vraag om ootmoed is, die duidelijk een concretisering is van de ootmoed, die de HERE altijd van ons vraagt omdat Hij zonder die niemand wil aanzien. Want hier wordt de ootmoedigheid gevraagd, die in al die nieuwtestamentische Schriftplaatsen geboden wordt: 't dienen van elkaar op basis van de schuldvergevende, dienende liefde Gods.

En nu nog één van die oproepen van straks. Ootmoed gevraagd! Dat constateerden we ook in de kringen van de „gebedssamenkomsten voor hereniging“. En de ootmoed die van daaruit geëist wordt, was die van de erkenning der gemeenschappelijke schuld.

Nu behoort schuldbelijden inderdaad ook tot de door de HERE gevraagde ootmoed. Dat is in ons Kerkboek ook heel duidelijk onder woorden gebracht. Ik noem U het allereerste formuliergebed daarin: „Een algemene belijdenis der zonden, een gebed des Zondags voor de predikatie, en op vast- en biddagen“. „O eeuwige God en allergenadigste Vader, wij verootmoedigen onszelf uit de grond des harten voor Uw hoge majesteit, tegen welke wij zo menigmaal en zo gruwelijk gezondigd hebben“. Ik wijs op het Doopsformulier, op de Belijdenisvragen, op het Avondmaalsformulier, waarin het woord „verootmoedigen“ in één adem wordt gebruikt met de uitdrukking: zich vanwege zijn zonden mishagen. Om onze zonden hebben we heel ootmoedig te zijn. Dat element zit er ook in, in de ootmoed die bestaat in het buigen voor het Woord van God.

Maar nu concreet: is 't een oplossing, een stap tot „hereniging“, wederzijds schuldbelijden omdat we in de dagen der Vrijmakingsnood elkaar niet genoeg hebben vastgehouden? Komt dat niet hierop neer in de grond van de zaak, dat we schuld belijden over het feit, dat we ons hebben vrijgemaakt? Is dat de door God gevraagde ootmoed? Is 't woord hier op zijn plaats? Ik meen van allerminst! Ik geloof, dat ootmoed bestaat uit dankbaarheid omdat God ons tot Vrijmaking heeft gebracht. „Uit het gevoel en de zekerheid van deze Verkiezing, nemen de kinderen Gods dagelijks meerder oor-

zaak om zichzelf voor God te verootmoedigen“, zeggen onze Dordtse Leerregels. En dat woord valt te spreken van alle verkiezing door God, van alle-door-God-ergens-toe-vervaardigd-worden. We moeten dankbaar zijn, dat de HERE in die dagen Zijn wetten op de tafelen van onze harten geschreven heeft. We moeten daar klein onder worden telkens als we daaraan denken! En verder hebben we te bidden om trouw te mogen blijven, en te bidden ook dat nog meerderen trouw worden gemaakt.

Is dit hoogmoed? Allerminst. Niemand zal ontkennen, dat in de dagen van de Vrijmaking vele gebreken ons hebben aangekleefd. Maar is dat reden om de Vrijmaking te verloochenen? Die gebreken zijn er trouwens nog in overvloed. En die moeten ons, om 't weer met de Dordtse Leerregels te zeggen: een oorzaak zijn om ons voor God te verootmoedigen (V. 2). Er zijn nog vele zonden uit zwakheid in ons. Zwakheid, dat betekent, dat we in alles de verlossing van Christus nog niet zien, en dat we nog niet helemaal van de verlossende krachten doortrokken zijn. Zulke gebreken zijn er nog genoeg. En we merken ze ook bij elkaar wel op. Als we elkaar daar maar in ontzien. D.w.z., als we nu maar niet met etikettes gaan werken; jij bent niet goed Vrijgemaakt; of: jij bent te extreem! Want is het niet zwakheid vaak, is het nu werkelijk altijd een niet-willen, als de ander niet precies zo denkt als wij het doen?

Wel, als het zo is, dat zulke dingen uit zwakheid er zijn, en als er dus ootmoed is of komt, dan is er geen reden tot de wanhoop van: bij ons is 't ook al niets meer! Dan hebben de mensen die weglopen, die „teruggaan“ of iets dergelijks, duidelijk ongelijk. Dan hoeven we ons helemaal niet te generen. En dan is 't helemaal niet tragisch, als er eens iets is. Als er maar is ootmoed, een ootmoedig wandelen voor onze God, als 't Evangelie der vrije genade maar in 't centrum blijft, levendig en klaar.

Ootmoed gevraagd! Van allerlei kant. Van binnenuit en van buitenaf.

Trouwens, ootmoed wordt altijd van ons gevraagd. Want God wil niemand aanzien dan die ootmoedig is. De HERE vraagt ootmoed van ons. En daarom moeten we aan sommige stemmen van vandaag gehoor geven. En mogen we dat wat andere oproepen aangaat tot geen enkele prijs.

De HERE vraagt immers ootmoed van ons! En alleen met die ootmoed komen we verder. Alleen als die ootmoed er is hebben we een belofte van zegen van God, waar we op kunnen pleiten. Spreuken 22: 4: „Het loon van ootmoed — vreze des HEREN — is rijkdom, eer en leven“. En Psalm 138.

„Hij slaat toch, schoon oneindig hoog,
Op hen het oog.
Die ned'rig knielen;
Maar ziet van ver met gramschap aan
De ijd'le waan
Der trotse zielen“.

BEDE OM NOORDENWIND EN ZUIDENWIND

De J. DE WAARD.

Bange zorg vervult soms Uw hart, wanneer ge ziet op de grote crisis die het christendom in deze tijd door maakt.

Daar is de, bij de dag toenemende, afwijking van de dienst des Heren, die zich niet alleen openbaart in afval en vijandschap, maar ook in het indringen van wereldse zondige praktijken in de kerk en in het Christelijk gemeenschapsleven.

En waar de belangstelling voor God en Zijn dienst schijnbaar nog levendig is, daar bestrijdt en verbijt en vereet men elkaar en men vergeet blijkbaar het gebed om de Noordenwind en de Zuidenwind, dat is de bede om de kracht des Geestes, die de enige voorwaarde is voor de zuiverheid en de eenheid der kerk en voor alle christelijke levensopbaring.

Die bede om Noordenwind en Zuidenwind vindt ge in Hooglied 4: 16, waar ge leest: Ontwaakt, Noordenwind! en kom, gij Zuidenwind! Doorwaal mijn hof, dat zijn speerjelen uitvloeden. O, dat mijn Liefste tot Zijn hof kwame en ate zijn edle vruchten.

We hebben hier met beeldspraak te doen. En nu zal ik niet spreken over de verschillende beschouwingen die in de loop der eeuwen over „het Hooglied“ naar voren zijn gebracht.

Maar hierover zijn alle verklaarders, die de Bijbel als Gods Woord aanvaarden het eens, dat in het Hooglied een zinnebeeldige schildering te zien is van de liefdes-verhouding tussen Christus en Zijn gemeente.

Wij weten niet in hoeverre de persoon van Christus aan Salomo in meer of minder duidelijkheid voor ogen stond.

Maar dezelfde Heilige Geest die Salomo in staat stelde Psalm 72 te dichtten, om in die Psalm te tekenen de heerlijkheid van Christus, heeft hem evenzeer bekwaamd om in het Hooglied af te tekenen de tere liefde tussen Christus en Zijn gemeente.

Die hoofdgedachte van het Hooglied; „Christus“ liefde tot Zijn „Bruid“, vindt ge ook in Hooglied 4: 16. Wie spreekt hier?

De Bruid, dat is dus de kerk.

En over wie spreekt ze?

Wel, over wie anders, dan over haar Bruidgom.

Hem wil ze verblijden en daarom wenst ze, dat haar hof vrucht zal dragen.

Maar zal dat gebeuren, dan moeten eerst de Noordenwind en de Zuidenwind haar hof doorwaaien. En daarom bidt zij.

Weet ge wel, wat er met die hof bedoeld wordt?

Die hof is niet iets van de Bruid, maar de Bruid zelf. Dat blijkt duidelijk uit Hooglied 4: 12, waar de Bruidgom zegt: Mijn Zuster, Bruid, gij zijt een besloten hof.

En nu de Bruid gehoord heeft, dat de Bruidgom haar een besloten hof noemt, nu neemt zij vrijmoedig die beeldsprak over.

Een besloten hof, een hof dus alleen toegankelijk voor de wettige eigenaar.

En nu zijn wij vandaag op onze Theologische Hogeschool aangekomen om ons te bezinnen over onze Theol. Hogeschool en over ons kerkelijk leven, dat zo nauw met „onze School“ verbonden is.

In het Hooglied wordt ons getekend de ideale verhouding tussen Christus en Zijn kerk.

Hier wordt ons gezegd hoe het moet zijn.

Een besloten hof moeten we zijn. Zijn we dat?

O zeker, wel in theorie. Wij willen Gereformeerde kerken zijn.

Wij laten niet toe en wij bannen uit, wie openlijk kind der wereld wil zijn.

In theorie zijn we een besloten hof.

Maar nu de praktijk!

Is er binnen de omheining van ons kerkelijk leven nog niet al te veel wat er niet hoort?

Zijn er geen mensen die Christus en de wereld beide te vriend willen houden?

Kinderkens, zegt de apostel Johannes; bewaart uzelve van de afgoden, want anders zijt ge geen besloten hof.

En alleen als ge dat wilt zijn is de bede om Noordenwind en Zuidenwind u uit het hart gegrepen.

Hoe schoon is die beeldspraak van Noordenwind en Zuidenwind.

Want wanneer een hof bloeien zal in frisse schoonheid, o zeker! dan is er regen nodig en zonneschijn. Maar even onmisbaar is de adem van de wind.

Want ja, de wind breekt wel eens de bloemen en buigt wel eens de planten in de hof, maar diezelfde wind reinigt en zuivert ook.

En nu, de Geest is als de wind.

Beide brengen ze leven.

En waaien moeten de winden.

Niet de Oostenwind, want die is in het Oosten een verschroeiende wind.

En niet de Westenwind, want die vergezelt in het Oosterse land de winter.

Maar de Noordenwind is daar een zegen. Hij zuivert de lucht en weert de krankheden. Hij geeft niet slechts groei, maar gezonde groei.

Kom, gij Noordenwind; die bede past ook ons gedurig en ook vandaag ten opzichte van het leven van onze Theol. Hogeschool en het leven van onze kerken.

Want als de Geest niet komt om de lucht te zuiveren, dan gaat onze hof kwijnen.

Er ligt zo groot gevaar in vals conservatisme.

Gelijk de Oosterse plantenweelde in de hof zonder Noordenwind verwilten moet, omdat de frisheid van bewe-